

Básník kuchářem

kuchář básníkem

Alois Marhoul se sice vyučil kučařem a léta působil v různých patrech gastronomie, ale poslední roky je hlavně básníkem. A budovatelem dvoupatřížního domu ve strání u potoka v malebných i divokých Čisovicích. Do nedaleké Prahy jezdí na autorská čtení a pak se vrací rychle zpět. Vždy, když navštívíme někoho, kdo žije v rodném domě, cítím, že přijde i příběh jaksi navíc. A bylo tomu tak i u Marhoulu!

„Sousední domek postavil děda a já tam se svými rodiči vyrůstal. Vrátil jsem se sem po studích hotelové školy v Mariánských Lázních a po svatbě jsme se s ženou dohodli, že tady také chceme dále žít. Přistavěli jsme si (před čtyřiceti lety) vlastní bydlení a po dalších letech jsem manželce k jejím padesátinám nechal postavit zimní zahradu. Z plánů na poměrně nenáročnou přístavbu se vyklubala pracná dostavba, která se ale vyplatila, protože je z ní dnes téměř nevyužívanější místnost. Nejen proto, že je v ní krb a přes okna často koukáme na protější svah, kde se prohánějí divočáci a srnky. Je tu příjemně.“

Alois Marhoul má přezdívku Mobel a už několik let uděluje kamarádům – kolegům Mobelovu cenu za poezii, což je mimo jiné další a tradiční důvod k přijetí početných návštěv.

Zahradka a lidstvo na šikmé ploše

Stavební část bydlení Marhoulu je jedna příjemná kapitola, ale nelze nepopsat, co se děje a mění na zahradě. Ta je zajímavá už tím, že se od silnice zvedá do příkrého svahu – hlavně za domem (tomu v zadní části čouhá nad terén rovnou sedlová střecha).

Alois Marhoul tu vlastními rukama a s básnickou fantazií vybudoval z mnoha metráků kamene terasy, chodničky, jezírka i potůčky. Vybetonovaný bazén – biotop bez chemických přípravků – vše korunuje! Je to pro něho odreagování od tvůrčí práce jiného druhu.

Ve svahu je upraven snad každý metr. Jezírek je tu více a dřívě táborová chatka někdy slouží i pro přespání početných návštěv.

Své životně profesní zkušenosti zúročil a spojil v knize *Kuchař básníkem, básník kuchářem*. Knižní „menu“ je složené z receptů, poezie, fejetonů i úvah. A jak autor podotýká, dotýká se starých pověstí i aktuálních problémů současnosti a upozorňuje při tom na nutnost vzájemného sdílení, ztišení se a pokory. „To vše převážně v nevážném duchu.“

Rád má ale i všech svých deset básnických sbírek. Popálenin by se nebál, kdyby dával ruku do ohně pro svou zatím poslední, jedenáctou knihu básní *Krutá pravda o dinosaurech*.

„Z té se opravdu nezdráhám přečíst básničku, z kterékoliv stránky si lidi řeknou,“ usmívá se náš hostitel, který sice říká, že už je v důchodu, ale život má stále pestrý a má i na co

vzpomínat. Třeba na cestování po světě i domovně i na to, jak budoval rodinné království ve svahu.

Podnikavý básník

„Provozoval jsem i firmu *Gastrobazar* – prodej použitého gastronomického zařízení. Docela se nám dařilo, takže jsme měli peníze i na cestování. Když jsem začal, dost přátel se divilo, jak se do podnikání mohu pouštět já – básník a bohém. Když jsem po vyučení studoval ještě hotelovou školu, byl jsem tam jeden z nejlepších v matematice a myslím, že určitou racionalitu v sobě mám. Nehledě na to, že jsem pracoval i jako zástupce ředitele hotelu nebo jako vedoucí závodní jídelny,“ vzpomíná Alois Marhoul, který dodnes zůstal věrný i svému původnímu oboru a doma vaří hlavně on.

(Zeleninová sekaná z českých luhů a hájů byla tak výborná, že jsem si řekl o recept i pro naše čtenáře: Mrkev, celer, petržel, cibule, česnek – umletá zelenina, celerová nať nadrobno nasekaná, řapíkatý celer, trochu červené řepy, vajíčka – na dvě šišky čtyři. Do toho sůl, pepř, nově koření ručně roztlučené, provensálské koření, nepatrně žitné moky a kukuřičné strouhanky. Asi třicet čtyřicet procent krůtího masa, prsa. Vše promícháno a pečené při 180 °C.)

„Přestože jsme smazánkou léta spolu téměř čtyřiačtyřicet hodin denně – i ona pracovala se mnou doma – tak by se mi často líbilo, kdyby společný den byl delší. Jak říkávám: rád sdílím radosti, které jsou tak dvojnásobné a problémy jsou poloviční, protože se o obojí rozdělím.“

Nakonec se dá všechno vyřešit

Na první pohled je tady všude kolem vidět tolik s láskou odvedené práce, až člověka hned napadne, že takové místo se asi neopouští. Život ovšem píše příběhy po svém a Marhoulovi se svého času dostali do zvláštně překérné situace.

„Dostali jsme se do částečně finančních i zdravotních problémů a chtěli je řešit přestěhováním do přece jenom pohodlnějšího bydlení. I když mi kamarádi říkali: Lojzo, ty to nemůžeš opustit. Už je v tom otisk tvé duše, budoval jsi to celý život, přikoupil jsi kus zahrady – to ti nikdo nezaplátí.“

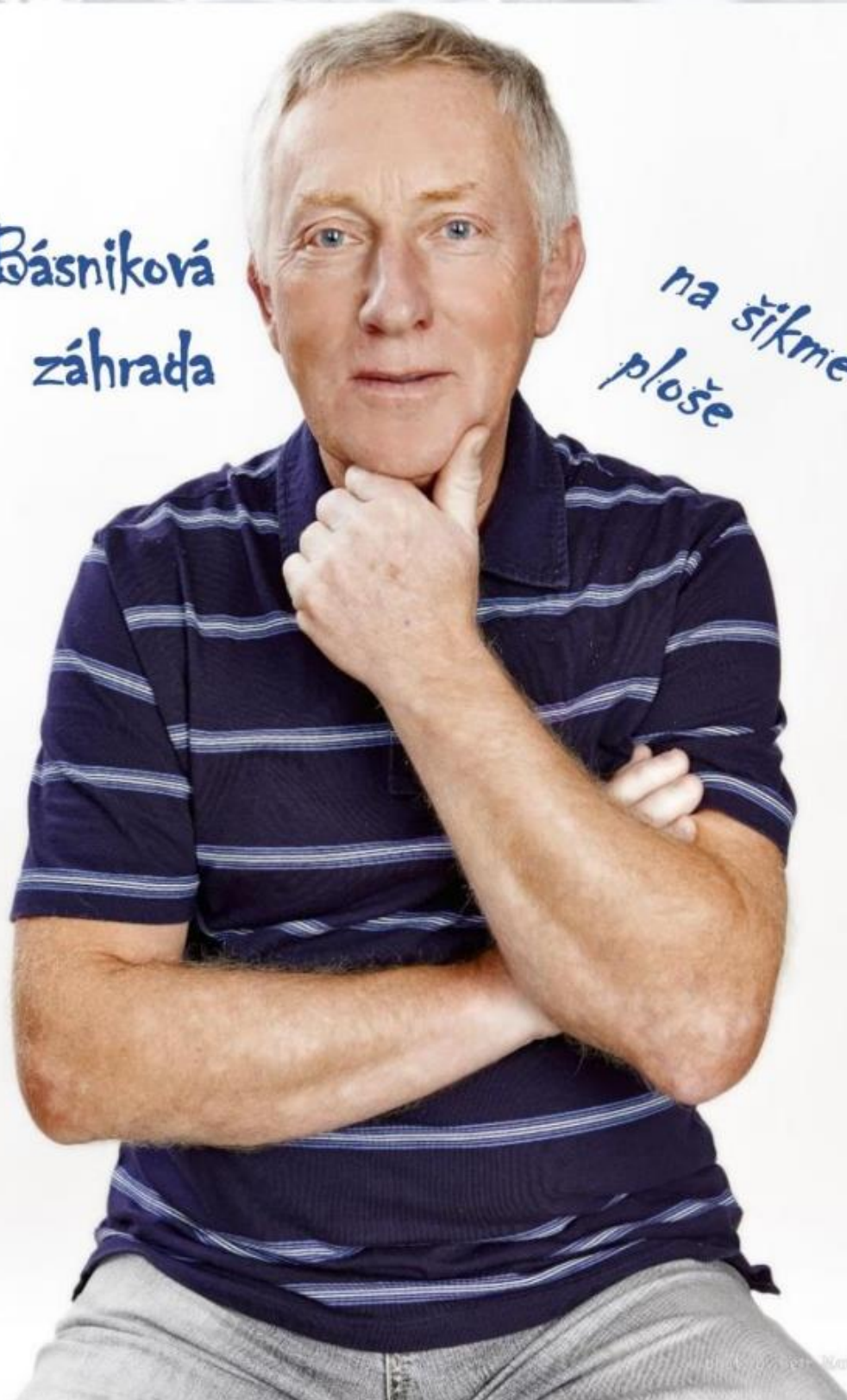
Přesto jsme to tady chtěli prodat a o kus dál si pořídit domeček snů. Nenáročnou, ale moderní dřevostavbu.

Už jsme dali i zálohu, ale nedařilo se nám tady ten celý komplex prodat, také byla nejen stavební krize, ale pod cenu s prodejem jsem opravdu jít nechtěl. Dostali jsme se do situace, kterou jsem opravdu nevěděl, jak řešit. Byl jsem pomalu na prášky, ale ty jsem nechtěl. Nakonec jsme si nechali poradit od kamarádů. Uklidnil jsem se a prodal novou parcelu, kde už byly základy. Zůstali jsme tady a jsme tomu opravdu rádi. Jak říkala manželka, všechno se dá vyřešit. A jak připomínají moudří, člověk občas potřebuje dostat zavýčenou, aby ho to posunulo dál.

www.marhoul.eu

Básniková
záhrada

na šikmé
ploše

Alojz Marhoule: Básne

A za jeho úst (sbírka *Krutá pravda o dinosaurech*)

vyléto slovo
jako když nahý
projde trním
potrhané
rozdrásané
zkřivené bolesti

v zádech nůž

unaveně si sedlo na lavičku
která po chvíli
zezelenala

Asi snědla něco zkaženého.

Ševče drž se svého kopyta (sbírka *Krutá pravda o dinosaurech*)

zařval starý čert
na svého mladého kolegu
Všude kolem smrděla síra
Kůžě všech barev a velikostí
se bez ladu a skladu
válely kolem rozpálených kotlů

Dašší neberem
pokračoval čert
Je krize

Ostatní musí do Nebe!

Proč mají andělé křídla? (sbírka *www.lidi*)

V dávných dobách
když se ještě nevědělo
že se vůbec něco ví
andělé spolu s ostatními
chléb svůj vezdejší
pěšky i koňmo
na horách i v dolinách
rukama i nohama

a --
a jednou v podvečer
úplně náhodou
té mě nejdražší
v ložnici před zrcadlem

před otevřeným oknem
ujelo:

"Ty můj anděli!"

Já se podíval
do zrcadla
do otevřeného okna

odrazil se
dvakrát za mávala křídly
a byl jsem ten tam
To víte:
Anděli

Toho doma neudržíte

Kdo jsme? (sbírka *www.lidi*)

Pátráme po tom Hledáme odpověď
Kdo jsme? Proč? Odkud? Kudy?
A kam?
Cest je dost. Možností plný krám
Pane tam někde nahoře tak mě
ved!

Naznač a na hod! Já vůbec nestihám
Můj mozek pracuje
na deset procent
(A piju) Úmrtnost buněk –
- A Ty sám
co? Jak žiješ? Kdy řekneš to svoje:
Ven!

A já vypadnu z tohoto světa
do jinam Tam se naše duše klidí
Přátelé smutní že po mně veta
Ale pořad jsem na: [www.lidi!](http://www.lidi)

Osla prozradí uši, hlupáka slova (sbírka *Kam jablko nepadá*)

Prší
Na osla i na hlupáka
Achilles už je na kost promočený
vyjma malinkého kousíčku paty
Noe si balí svačinu
Doktor Blažej myslí na Inu

Inu prší
Osla prozradí uši

Slepičí televize vyhlašuje
další soutěže
Hurá hurá hurá!
První cena:
Bulíky na nose
Kdepak

O hlupáka dnes nezavadíš
jak je rok dlouhý

Jenom někdy
jako zázrakem
se mihne stín
jenom stín
možná hlupáka

ale tak inteligentního
tak inteligentního
Pane Bože
chraň nás od všeho zlého

My jenom:
Bulíky bulíky
bulíky bulíky

Něha se plaší (sbírka *Zvířátko láska*)

Kde jsem to slyšel? Dávno Kdysi
Myšlenky hrály mariáš
Někdo říkal Tak dělej Piš si
než se ti splaší Nebo až?

Druhý zas křičel Přidej grády
Ticho se rvalo do dveří
přes hory doly „Já jsem tady!“ Věříš
mi nebo nevěříš?

Příběhy přešly Přijdou jiné A my
jsme ještě maličci
Až budem menší tak se svinem
do bílé vložky
Jako snít

Samota ve stáří (sbírka *A někdy taky ne*)

Jednou
bude pozdě na všechno
Myšlenku nenajdeš
třeba dvacet hodin

O nápadech nemluvě

Čas od času
ti upadne tělo
až i tobě to přijde
k smíchu

V tichu kolem sebe
budeš pokorně čekat

Na cokoliv!

www.marhoule.eu

Spoločná láska – literatúra

Každý umelec je svojim spôsobom čudný, pretože keby nebol a nemal trošku iné videnie sveta ako majú ostatní, nikdy by nič umelecké nevytvoril.

Spisovatelia sú osobitá kasta a básnici zvlášť. A pokiaľ ich nerozdeľujú najrôznejšie takzvané spisovateľské organizácie, ktoré nemajú okrem naplnenia vlastných, sebastredných ambícií skoro nijaký iný účel a zmysel, tak sa kontaktujú, spájajú a priatelia veľmi radi, pretože je oveľa viac toho, čo ich spája ako toho, čo ich rozdeľuje.

Áno, je to tak, tvoriví ľudia majú skutočne k sebe blízko, pretože oni sú zvyčajne tými povestnými čiernymi ovcami a je pre nich zážitkom, keď sú spolu čo i len dvaja. A vzájomnému spájaniu sa spisovateľov a básnikov začala veľmi nápomáhať digitalizácia a vznik sociálnych sietí. Napríklad ja osobne som sa prvotne cez sociálnu sieť zoznámil s dnes už skutočne viac než živým priateľom – Danielom Hevierom a postupne, napríklad cez Natu Sabovú a skupinu, ktorú vytvorila, s mnohými ďalšími. Dá sa povedať, že internet začal spájať autorov na úplne inej rovine, než tomu bolo doteraz. Zvlášť vypuklo to začalo byť po smutnom zániku veľkého fenoménu – Klubu spisovateľov na Laurinskej ulici v Bratislave, ktorý donedávna bol útočiskom, diskusným fórom, arénou, či niekedy dokonca ringom pre spisovateľov a ľudí okolo literatúry. Nuž, je a bude ho večná škoda...

Ale pomocou kontaktovania sa cez sociálne siete napríklad práve Nata Sabová už zorganizovala niekoľko spoločných podujatí spisovateľov z celého Slovenska, spojených aj s prezentáciou ukážok z diel a následnými debatami, ktoré jasne ukázali potrebu i schopnosť autorov stretávať sa, diskutovať a navzájom sa poznávať a priateľiť. A dovolím si povedať, že na takej úrovni ako tieto, dá sa povedať spontánne akcie, nebola ani jedna akcia oficiálnych spisovateľských organizácií. A práve ako hlavný dôvod, prečo tomu tak je, vidím to, že tu nebol nikto zaťažený nijakou vzájomnou nevráživosťou a neznášanlivosťou. Je to tak, že nie každý s každým sa musí mať rád, ale stačí, ak sa navzájom rešpektujeme a vtedy ide všetko.

Úplne nový rozmer nabrali aj vzájomné medzinárodné vzťahy medzi autormi a to tým, že členovia *Pars Artem* neváhali nasadnúť do auta a to väčšinou bez akejkoľvek podpory od ktorejkoľvek oficiálnej literárnej organizácie a osobne vycestovať za autormi do Poľska, Českej republiky a Srbska a dohodnúť a uskutočniť spoločné literárne akcie v zahraničí, i u nás. Okruh tohto pôsobenia sa neustále rozširuje. Zvlášť nás teší blízka a konkrétna spolupráca s národom nám najbližším, či už geograficky alebo lingvisticky,

s Čechmi. Veď od vzniku *Pars Artem* ich už bolo toľko, že by bolo ťažké vymenovať ich, ale hlavná je úspešná pokračujúca spolupráca so Slovenským domom v Prahe, vedeným Vladimírom Skalským, ale i osobné priateľské vzťahy napríklad s Lýdiou Romanskou, Aloisom Marhoulom a Tomášom Magnusekom, v spolupráci s ktorými už bolo niekoľko úspešných spoločných projektov a mnohé ďalšie vznikajú. V neposlednom rade by som vyzdvihol aj spoluprácu s rumunským literátom Mirceom Dan Dutom. Všetko je o ľuďoch – akékoľvek vzťahy. A vzťahy medzi autormi by mali byť presne o tom – o ľudskosti a o tvorbe, všetko ostatné by malo ísť bokom. A my sme zistili, že sa to dá a že to ide, len treba chcieť. A my chceme... *Ondrej Kalamár*

Hraj sa so mnou

se jmenuje poslední sbírka básničky Zuzanky Kuglerové. A čtenář neví, jestli se jedná o prosbu, nebo o rozkaz. Ale my, co známe autorku osobně, víme, že jde o prosbu, která je vlastně rozkazem, protože její poezie je vodou v řece, jež na dně schované zrádné balvanů klidí z cesty, a když s nimi nelze hnout, rozemele je na drobný písek, který odnese do vzdáleného moře.

Ale z pohledu z venku, z pohledu na hladinou řeky se zdá, že nebe je vlastně dole. A proto se může stát, že: // Nebo je ešte stále zatvorené,/ no v hlbeke citi,/ že je už čas/na odomykanie hľbok.// Malá hviezda,/ ktorá spí na jeho dne,/ prahne po tvojom dotyku.// Pamätá si to krásne,/ pustošivé iskrenie,/ mäkký pád na krídlach anjelov,/ odomykanie raja.// Nebo je ešte stále zatvorené,/ ale už čaká na tvoj kľuč.// Miluj ma pomaly/ a nežne.// (Z básne Miluj ma pomaly a nežne)

Jen málo lidí ví, že nejkrásnější melodií je vesmírná hudba, což je vlastně ozvěna "Velkého třesku". A Zuzanka Kuglerová patří mezi hrstku básníků, kteří tuto melodií se samozřejmostí génia ve svých básních používají. // Hraj/ sa so mnou,/ maznaj sa s hudbou,/ ktorú si vo mne zobudil,/ ešte ma rozoberaj/ do posledných stonov,/ do šepotu a snenia.// Si moja čistá vášeň.// (Záver básne Nikdy ťa nebudem mať dost.)

Něha, romantika, ale i vtip a nadsázka, anděl i ďábel, to vše se skrývá ve verších této jedinečné sbírky. Jako příklad báseň Klobúkova //Som dňn, čo potrebuje novú fľašu!/ Zas sa ponúkaš.../ Som zahmkanie dievčenského hlasu,/ zajac,/ ktorý ti ušiel z klobúka.// Som bodka za slovom./ Som čarovanie s olovom./ Som bodka./ Koniec./ Finito!// Pod touto čarou/ som čertovo kopyto!// A to bych mohl opsat básně: Zablúdili sme, Tichá, zasnežená, Bozkavaj ma, Utekaj ode mňa a ďalš.

Živočišnosť a erotika, ne vulgárni, ne prvoplánová, ale dráždivá poezie. Možná je v tom záměr, výzva: Čtenáři, posluhač, hraj si se mnou, vychutnej si mě, vždyť já se bavím, vždyť svět je nádherná hra / ...na skrývačku.../...na hada.../...na zatulanú mačku/(ktorá vie, že ju nikto/ nehľadá.// Len ty./ Lenti-ly bozkov/ sú už prehnuté.// Zavie-ram oči,/ rátam v kúte.// En-ten-tik,/ malý trik./ tak ako je už mojím zvykom,/ ukryjem sa ti pod špendlíkom.// Hľadaj ma.//

Prstě, po přečtení této sbírky, nezbývá než spolu s kouzelníkem Pokustónem nenechat klobouk na hlavě, ale obdivně smeknout

Lojza Marhoul